

Защитникът - кой и кога?

Защитникът на обвинения в извършване на престъпление може да бъде лице, което упражнява адвокатска професия. Това е най-честият случай, най-малкото защото такава лице има юридическо образование и необходимите познания. Ваш защитник може да бъде и съпругът Ви, а също възходящ или низходящ роднина. Началният момент, от който защитникът може да участва в наказателното производство е моментът на привличане на лицето в качеството на обвиняем или моментът на неговото задържане. Органите на досъдебното производство /следователите, дознателите/ са длъжни да обяснят на обвиняемия, че има право на защитник. Нещо повече, тяхно задължение е да му дадат възможност да се свърже с него. Преди да са изпълнили това те не могат да извършват каквито и да е действия по разследването.

Упълномощеният защитник

Право на обвиняемия е да реши дали му е необходим защитник, както и да избере конкретното лице, което ще го защитава. При всички случаи обаче то следва да бъде упълномощено от него. Писменото пълномощно, подписано и от двамата, легитимира адвоката като защитник по дадено дело. Ако тази роля се изпълнява от съпруг или роднина, на съда трябва да се представи освен пълномощно и документ, удостоверяващ качеството на лицето /например удостоверение за граждански брак/. Не е необходимо да се издава отделно пълномощно за досъдебното производство, за първоинстанционния съд, за обжалване и т.н. Веднъж подписано, пълномощното важи за цялото производство, освен ако не е уговорено друго.

Задължителната защита

Има случаи, при които участието на защитник в наказателното производство е задължително. Това означава, че ако обвиненото лице не упълномощи такъв, съответният държавен орган е длъжен да му назначи защитник. Назначаването става по предвидения в Закона за адвокатурата и Закона за правната помощ ред, като съответният Съвет на адвокатската колегия посочва, по искане на органите на досъдебното производство или съда, адвокат, който да осъществява защитата. Определеният по този начин адвокат е длъжен да се явява като защитник и не може да откаже поемането на защитата на обвиненото лице. Кога защитата е задължителна? На първо място, когато обвиняемият е непълнолетен или когато страда от такива физически или психически недостатъци, които му пречат да се защитава сам. Наличието на такива недостатъци се установява обикновено с експертиза. Защитата е задължителна и когато делото е за престъпление, за което се предвижда доживотен затвор или наказание лишаване от свобода с минимум не по-малък от 10 години. Друг случай е невладеенето на български език или разглеждането на делото в отсъствието на обвиняемия. Защитата е задължителна и когато интересите на обвинените лица са противоречиви и един от тях има защитник. Обикновено това е в случаите, когато съществува противоречие в обясненията им /напр. единият изобличава другия/. В този случай, както и когато обвиняемият не владее български език, защитник може и да не бъде назначен, ако самото обвинено лице заяви, че не желае такава защита. Законът предвижда задължителна защита и когато обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието налагат това. Преценката за последното се прави от държавните органи и обикновено е при дела с по-голяма сложност. Защитата е задължителна и когато прокурорът направи искане по отношение на обвиняемия да бъде взета мярка за неотклонение "задържане под стража" или когато обвиняемият е задържан.

Отношенията адвокат клиент

Те се уреждат от Закона за адвокатурата. При упълномощен защитник, между него и клиента се сключва договор за правна помощ, в който се уговаря и възнаграждението. То не може да бъде с по-нисък размер от предвидения в специална Наредба на Висшия адвокатски съвет. При задължителната защита възнаграждението

на назначения адвокат се заплаща от републиканския бюджет. В наказателното производство защитникът е длъжен да оказва правна помощ на обвиненото лице и да съдействува за изясняване на всичко онова, което е в негова полза. Основните линии на защита се съгласуват между тях.